

Saksframlegg

Avd, Saksb: Politikk- og samfunnsavdelingen, Ingrid Buset
Arkivsaksnr.: 23/8852
Arkiv: FA-L50, TI-&13

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
13/24	Arbeidsutvalget	04.01.2024

Høring - NOU 2023: 26 Ny lov om offentlige anskaffelser

Sammendrag:

LO har bedt Fagforbundet om å gi innspill til høring om NOU 2023:26 Ny lov om offentlige anskaffelser, med frist 8. januar.

Utvalget har hatt som mandat å gjennomgå regelverket for offentlig anskaffelser og komme med forslag til endringer. Utvalget har lagt frem første delutredning som nå er på høring. Utvalget skal også se etter muligheter for forenkling av regelverket og gjennomgå reglene om samfunnshensyn. Et helt sentralt formål med gjennomgangen av regelverket er å styrke klima- og miljøhensyn.

LO har hatt en representant i utvalget og har organisert seg med en administrativ referansegruppe med representanter fra LOs forbundet, slik at de fleste problemstillingene har vært drøftet underveis.

Det er foreslått å vedta utkast til høringsinnspill som vedlagt.

Forslag til vedtak:

Vedlagt høringsinnspill vedtas og oversendes LO.

Arbeidsutvalget 04.01.2024:

Behandling:

Arbeidsutvalget - 13/24 Vedtak:

Vedlagt høringsinnspill vedtas og oversendes LO.

Sakens fakta:

Mandatet for første del av arbeidet angir at utvalget skal foreslå en ny struktur for regelverket der en større del flyttes fra forskrift til lov, for derigjennom å sikre demokratisk forankring og muliggjøre lovforarbeider som gir veiledning om de underliggende EØS-reglene. Utvalget skal også se etter muligheter for forenkling av regelverket og gjennomgå reglene om samfunnshensyn. Et helt sentralt formål med gjennomgangen av regelverket er å styrke klima- og miljøhensyn.

I andre del av arbeidet skal utvalget se nærmere på spørsmål knyttet til åpenhet om eierskap og skatt, hensynet til lokale og regionale leverandører, reglene om oppdragsgiveres erstatningsansvar for brudd på regelverket, avvisningsreglene, regelverkets geografiske anvendelsesområde og sikkerhet og beredskap i offentlige anskaffelser. Fordi spørsmålene knyttet til erstatning henger tett sammen med spørsmål knyttet til håndheving av anskaffelsesregelverket mer generelt, vil utvalget behandle dette samlet i andre delrapport.

Utvalget foreslår en ny hovedlov om offentlige anskaffelser, som vil regulere de aller fleste anskaffelser både over og under terskelverdiene i anskaffelsesdirektivet (2014/24/EU). Dette er en forenkling sammenlignet med gjeldende lov.

Utvalget foreslår at innslagspunktet for ny anskaffelseslov heves fra dagens kontraktsverdi på 100 000 kroner til 300 000 kroner. For vare- og tjenesteanskaffelser under EØS-terskelverdi foreslår utvalget en betydelig forenkling av dagens regelverk. Med dagens terskelverdier vil dette gjelde statlige vare- og tjenesteanskaffelser med en verdi mellom 300 000 kroner og 1,4 millioner kroner og anskaffelser med en verdi mellom 300 000 kroner og 2,2 millioner kroner for andre oppdragsgivere. Også for mindre bygge- og anleggsanskaffelser mener utvalget at det er grunn til å forenkle dagens regler, men EØS-terskelverdi for slike anskaffelser er så høy (for tiden 56 millioner kroner) at det er behov for en mer nyansert tilnærming. For bygge- og anleggsanskaffelser over 15 millioner kroner mener utvalget at EØS-regelverket bør komme til anvendelse, men med enkelte presiseringer som likevel gjør prosessen mer fleksibel.

Utvalget tar også til orde for endringer i lovens formålsbestemmelse, for å bringe den i overensstemmelse med de ulike formål som lovgiver klart har gitt uttrykk for at offentlige anskaffelser skal ivareta. Et viktig grep for utvalget har vært å samle og operasjonalisere reglene om samfunnshensyn.

Når det gjelder klima- og miljøhensyn i offentlige anskaffelser har utvalget gjennom mandatet fått flere vurderingstema, som samlet skal svare på hvordan offentlige anskaffelser i praksis kan bidra til en grønn sirkulær økonomi. Utvalget foreslår flere tiltak for å realisere denne målsetningen: å synliggjøre bærekraft i lovens formål, ta i bruk standardiserte minimumskrav på prioriterte områder, krav til klima- og miljøhensyn i anskaffelser over og under EØS-terskelverdi og synliggjøre innovasjon som et viktig virkemiddel for grønn omstilling.

Utvalget har foreslått en ny gjennomføring av anskaffelsesdirektivet, og foreslår at de direktivbaserte bestemmelsene i størst mulig grad samles i ny lov del III.

Fagforbundet har tidligere avgitt høringsssvar og samarbeidet med LO om påvirkning av anskaffelsesregelverket. Fag, Yrke og Ungdom har gitt innspill til Politikk og samfunnsavdelingen i utarbeidelse av vedlagt høringsbrev.

Vurdering og analyse:

Fagforbundet er i likhet med LO opptatt av forenkling av regelverket, samtidig som at reglene om samfunnshensyn må styrkes på en måte som er håndterlig for kommunene og innkjøper. Anskaffelsesregelverket er viktig for Fagforbundet fordi det er et strategisk verktøy når kommunene skal ivareta sitt samfunnsansvar, med tanke på bærekraft, menneskerettigheter, lønn- og arbeidsvilkår, klima- og miljøhensyns og de omstillinger som samfunnet skal gjennom i årene som kommer. Samtidig er det også et regelverk som er i daglig bruk for våre medlemmer i offentlig sektor.

Administrasjonen vurderer at utvalget har gjort et grundig arbeid og foreslår mange gode endringer. LO har også tatt dissens på mange av de endringene som det er grunn til å være kritiske til.

Det er foreslått å gi innspill til LO om følgende forslag i NOUen:

- Forslag om ny formålsparagraf. Fagforbundet anbefales å støtte LOs forslag om at lovens formålsbestemmelse må ha følgende formulering i første ledd: «Loven skal fremme bærekraftig og effektiv bruk av samfunnets ressurser», som er en styrking av bærekraftselementet sammenlignet med utvalgets forslag.
- Det foreslås å støtte utvalgets forslag om plikt for offentlige oppdragsgivere til å ta samfunnshensyn i sin anskaffelsespraksis. Forslaget vil tydeliggjøre offentlige myndigheters plikt og ansvar for å ta samfunnshensyn i tråd med lovens nye formålsbestemmelse, og å ha egnede og offentlig tilgjengelige rutiner.
- Utvalgets vurderinger og forslag om grønn omstilling er gode, men i vedlagt høringsinnspill er det foreslått å styrke formuleringer for å synliggjøre offentlige anskaffelser som et virkemiddel for å gjøre økonomien mer sirkulær.
- Utvalget foreslås å heve ILO94 fra forskrift til lov, som er i tråd med Fagforbundets politikk.
- Lovens innslagspunkt er foreslått hevet fra 100 000 til 300 000, det er ikke vurdert at dette er nødvendig å kommenterer.
- Utvalget foreslår at plikten til å innta kontraktvilkår om lønns- og arbeidsvilkår skal gjelde fra lovens innslagspunkt. Dette medfører større virkeområde, sammenliknet med dagens regelverk der dette gjelder fra terskelverdi, så dette er i tråd med Fagforbundets politikk.
- Utvalget er derimot splittet når det gjelder innslag for kontrollplikten for lønns- og arbeidsvilkår, og her bør Fagforbundet støtte LO i at dette må være likt som tilsvarende kontraktvilkår, altså fra 300 000.
- Fagforbundet anbefales å støtte utvalgets forslag om lærlinger, med unntak av utvalgets forslag om at kontrollplikten knyttet til lærlingkravet innen bygg- og anleggskontrakter gjelder fra kunngjøringsplikt, der bør Fagforbundets følge LOs mindretall som foreslår at plikten til risikobasert kontroll bør gjelde alle bygg- og anleggsanskaffelser underlagt loven.
- Utvalget foreslår å videreføre begrensning i antall ledd i leverandørkjeden, som er i tråd med Fagforbundets politikk.

- Utvalget foreslår operativ innretting av lovbestemmelse om menneskerettigheter. Dette vil legge til rette for at oppdragsgivere får et større og spisset ansvar og blir forpliktet til å stille krav eller kriterier for å motvirke brudd der det er størst risiko, for de største anskaffelsene som er regulert av lovens del 3. (Det vi si fra 2,2 millioner for kommunale vare og tjenesteanskaffelser, og 15 millioner for bygg- og anleggsanskaffelser.) Dette bør Fagforbundet støtte, men i høringsutkastet er det også foreslått at Fagforbundet spiller inn til LO at virkeområdet for denne paragrafen kan utvides til å omfatte en større andel av bygg- og anleggsanskaffelsene. LO hadde ikke dissens på dette forslaget. I tillegg er det foreslått et innspill til delutredning 2 om å synliggjøre hvordan det er mulig å utelukke og avvise leverandørene som er involvert i folkerettsbrudd i konfliktområder fra anbudsprosessene.
- Det er foreslått å forenkle dagens regelverk under terskelverdi, og det anbefales å gi tilslutning til dette, samtidig som en påpeker at det er viktig at det legges til rette for effektiv og smidig kontroll.

Likestillingsanalyse:

Det er ikke forventet at saken har konsekvenser for likestilling.

Administrative og økonomiske konsekvenser:

Det er ikke forventet at saken har økonomiske konsekvenser.

Verveffekt:

Det er ikke forventet en verveffekt.

Klimaeffekt:

Det er ikke forventet en klimaeffekt av saken, men forslagene i NOUen kan gi bedre rammevilkår for grønn omstilling.

Konklusjon:

Vedlagt høringsinnspill vedtas og oversendes LO.

20.12.2023

Lars Erik Flatø
daglig leder

Trond Jensrud
avdelingsleder

Vedlegg:

Høring - NOU 2023: 26 Ny lov om offentlige anskaffelser